

21 August 2026

Case Document No. 1

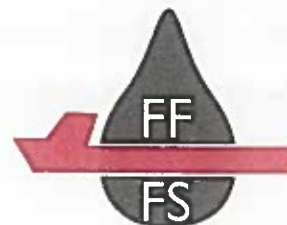
Fellesforbundet for Sjøfolk (FFFS) v. Norway
Complaint No. 263/2026

COMPLAINT

Registered at the Secretariat on 2 June 2026

To:

The European Committee of Social Rights
Department of Social Rights
Directorate General Human Rights and Rule of Law,
Council of Europe
F-67075 Strasbourg Cedex
France
E-mail: DGI-ESC-Collective-Complaints@coe.int
By E-mail and ordinary mail

From:

Fellesforbundet for Sjøfolk (FFFS)
Postal Box 2202 Brønnødal, 5837 Bergen
Norway. E-mail: info@fffs.no
Contact person: Chairman Harald Prytz
E-mail: harald.prytz@fffs.no, Tel: +47 41656292

Date: June 2, 2026

COMPLAINT TO THE EUROPEAN COMMITTEE OF SOCIAL RIGHTS – THE EUROPEAN SOCIAL CHARTER (REVISED) ARTICLE 5 – DISCRIMINATION AGAINST SMALLER TRADE UNIONS IN NORWAY – SUPPORT TO COMPLAINT NO 238/2024 FROM SMB NORGE

1 Introduction

This collective complaint is submitted by Fellesforbundet for Sjøfolk ("FFFS"), an independent trade union in Norway with the right to lodge collective complaints, ref. previous complaints no. 74/2011 and no. 209/2022. This complaint is independent but filed in support of complaint no. 238/2024 from SMB Norge on the same matter.

FFFS submits that Norway is in breach of Article 5 of the Revised European Social Charter ("the Social Charter"), which protects the right to organize for everybody. The main basis for the complaint is the structural preferential treatment from the Labour Government for one union, the Landsorganisasjonen i Norge (LO) with approximately one million members. It is the main economical and organizational contributor to the Labour party, Arbeiderpartiet (AP), and has confidential meetings with the Labour Government every second Monday at the LO House in Oslo in the Cooperating Committee LO-AP. In those meetings they have a confidential agenda and confidential minutes (protocols) from the meetings. In the meetings, the demands from LO to the Labour government are coordinated, positions in the government discussed, legislation in favour of LO coordinated to the detriment of other unions and parties in Norway.

Annex 1: LO news site Fri Fagbevegelse on the Cooperation Committee LO-AP, 2024

Annex 2: Stein Aabø book on the Cooperation Committee LO-AP, 2021

Annex 3: Secrecy of the Cooperation Committee LO-AP agenda and protocols, 2026

The chairman of the main competitor to LO with 1/5 th of the number of members (217.000 members) compared to LO stated, the politically independent union YS stated on 14 May 2025 to the news site Altinget:

FELLESFORBUNDET FOR SJØFOLK

Postboks 2202 Brønnødal
5837 BERGEN

Tlf: 55 25 97 00
Mob: 41 65 62 92

E-post: info@fffs.no
Internett: www.fffs.no

Konto: 9521 65 10284
Org. nr.: 982 818 354

- FFFS TAR SJØFOLK PÅ ALVOR -

“YS leader: – The relationship between the Labour Party and LO is a democratic problem
YS leader Hans-Erik Skjæggerud believes that LO’s close ties to the Labour Party, and its political one-sidedness, may weaken union density in Norwegian working life and make the tripartite cooperation less democratic. [...]

Skjæggerud told Altinget that he believes the close relationship between LO and the Labour Party was more visible at this year’s congress than it has been for a long time. Only politicians from the Labour Party were invited to speak this year.

– I am concerned that this clear cooperation may contribute to alienating workers who could otherwise have been unionised.

– It comes down to who is present at the workplace, where it feels most natural to organise. And if it is LO that is present in the workplace, and no one else, it places a significant burden on individual workers who wish to unionise but do not identify with LO. What this ultimately concerns is union density, and the responsibility LO has for that as the largest organisation on the employee side.” (office translation)

Annex 4: Interview with YS Leader Hans Erik Skjæggerud, 14 May 2025

Annex 5: News site Nettavisen: It seems like political corruption when the Red sponsors (LO) demand power, money and positions, 2021

Annex 6: Aftenposten newspaper: Election campaigns costs, who pays? 2023

2 Parties to the Complaint

The Complaining Party: FFFS

Fellesforbundet for Sjøfolk (FFFS) is an independent trade union with approximately 1,500 members representing maritime workers. It has recognized standing to submit collective complaints under the Social Charter system, as mentioned in the introduction. It is an alternative union to Norsk Sjømannsforbund (LO) for seafarers that does not want to be dependent on the Labour party or any other party.

Annex 7: Statutes of FFFS

The Defendant: The Kingdom of Norway

Norway has ratified the Revised Social Charter and the Additional Protocol and is bound by the obligations therein on 7 May 2001: <https://www.coe.int/en/web/european-social-charter/norway>.

3 More on the Grounds for the Complaint

The challenged legal framework must be assessed in light of the broader institutional setting, where LO enjoys privileged political access. This context illustrates how legal advantages granted to large unions reinforce an already unequal system.

Article 5 of the European Social Charter

Article 5 guarantees the freedom of workers to form and join organisations of their own choosing. This protection applies to trade unions and requires that this freedom be practical and effective.

A legal framework that favors large unions and renders smaller unions less effective constitutes an impairment of this right.

Restriction on Organisational Freedom

Article 5 protects both:

- **Positive freedom of association** (the right to join unions), and
- **Negative freedom of association** (the right not to join a particular union).

The Committee has emphasized that union membership must result from a genuine and voluntary choice, free from direct or indirect constraints.

Where legal structures make certain unions significantly less effective, workers are indirectly pressured to join larger organizations, undermining this freedom.

Interference Must Be Justified, Article G of the Charter

Any restriction must comply with Article G of the Social Charter which is not the case with the preferential treatment with LO in Norway. It is not in favour of workers free possibilities to organize and form free unions, but in contradiction in favour of LO as the main economical and organizational contributor to the Labour party. I clear violation of the Charter article 5.

4 The discriminatory statutory provisions

Section 39 of the Labour Disputes Act

This provision grants the right to propose judges to the Labour Court only to unions with at least 10,000 members.

FFFS, with approximately 1,500 members, is excluded. The threshold is arbitrary and results in unequal treatment by granting large unions influence over the Labour Court's composition.

Section 10-12 of the Working Environment Act

This provision allows only unions with nomination rights (i.e. at least 10,000 members) to conclude agreements deviating from statutory working time rules.

This creates a structural incentive for both employees and employers to prefer large unions, as smaller unions cannot provide equivalent bargaining power.

Section 14-12 of the Working Environment Act

Similarly, agreements concerning hiring from temporary work agencies may only be concluded where a union with nomination rights is involved, i.e. at least 10,000 members.

As a result, smaller unions are excluded from this regulatory framework, reinforcing unequal treatment and favouring larger unions, especially LO.

Sections 17-6 and 17-7 of the Working Environment Act

The system for labor-related lay judges in ordinary courts, while neutral in principle, operates in practice in a manner that favors large unions, especially LO, who is allowed to use lay judges from LO-organizations from their own lists against counterparts in Norwegian courts. These LO lay judges votes for the most part in favor of the LO attorney on the case, coming from the LO law firm, which is the law firm of all the LO-organizations. They use employees with their clients as lay judges.

Annex 8: A description of LO law firm, representing all LO Unions where their lay judges are for most part selected from

5 The Interference is Not Justified

Standing confidential meetings with only LO every second Monday, in combination with major preferential treatment in the statutes of Norway and in Norwegian courts is not justified and weakens the organizational freedom in Norway, hindering establishment of new and politically independent unions.

6 International Labour Organization (ILO)

A partly same topic was presented to the ILO, which however did not put it under scrutiny with written pleadings etc, and the case was therefore dismissed 29 April 2026.

Annex 9: ILO Letter 29 April 2026

7 Conclusion

FFFS respectfully requests the Committee of Social Rights to adopt the following conclusion:

Norway is in breach of Article 5 of the Revised European Social Charter concerning the right to organize by giving preferential treatment to Landsorganisasjonen i Norge (LO) in Norwegian statutes and in Norwegian courts.

Bergen, Norway, 2 June 2026

Yours sincerely,

Harald Prytz

Chairman of the Board

Annex 1

Ledelsen i LO og Arbeiderpartiet møtes jevnlig, men er ikke alltid enige. LO-leder Peggy Hessen Følsvik og Ap-leder Jonas Gahr Støre. (Arkivbilde)

Foto: Ole Berg-Rusten / NTB

Ragnhild Heyerdahl

ragnhild@lomeia.no

Publisert 24.11.2023 12:50

Oppdatert 08.02.2024 15:06

1. Hva menes egentlig med «det fagligpolitiske samarbeidet»?

Det fagligpolitiske samarbeidet er det formaliserte samarbeidet mellom LO og Arbeiderpartiet i Norge. Samarbeidet eksisterer både sentralt og lokalt.

2. Samarbeidskomiteen mellom LO og Ap har faste møter annenhver uke. Hva skjer der?

Samarbeidskomiteen ble dannet for nesten 100 år siden, i 1927, og har hatt jevnlig møter siden. Møtene finner normalt sted annenhver mandag i Folkets Hus. Her kommer ledelsen i Arbeiderpartiet til LO-ledelsen for å drøfte aktuelle og viktige politiske saker. I Samarbeidskomiteen utveksler de informasjon, diskuterer strategi og har mulighet for å komme fram til enighet og kompromisser i spørsmål hvor de ikke er enige. Men komiteen fattet ingen formelle vedtak.

3. Er det bare med Ap at LO har et fagligpolitisk samarbeid?

Ja, det formaliserte samarbeidet er bare mellom LO og Ap.

Det er tradisjon for at LO-lederen leder valgkomiteen i Arbeiderpartiet. LO-lederen og sentrale forbundsledere har også plass i partiets sentralstyre. Før var det vanlig at en arbeiderpartiregjering hadde en statsråd fra LO-apparatet. I nyere tid har LO ofte hatt noen av «sine» blant statssekretærene.

Selv om LO og Arbeiderpartiet har et formalisert samarbeid, har LO dialog også med andre partier. LO forholder seg til alle partier som har regjeringsmakt uavhengig av politisk farge. Men når det er en borgerlig regjering som sitter med makten, foregår det mer ad-hoc.

4. Hvorfor er ikke andre arbeidstakerorganisasjoner enn LO med?

Det har historiske årsaker. Arbeiderpartiet ble stiftet før LO, men hadde sitt utspring i fagbevegelsen og er tuftet på det samme ideologiske grunnlaget. Samarbeidet mellom de to oppsto som en erkjennelse av at de står sterkere sammen.

Alle regjeringer, uavhengig av politisk farge, har ulike former for kontakt med fagbevegelsen, blant annet gjennom Kontaktutvalget for inntektsoppgjørene. Der møter representanter for alle de store hovedsammenslutningene.

5. Hvordan foregår det fagligpolitiske samarbeidet lokalt?

De finnes fagligpolitiske utvalg med representanter fra Ap og LO både på kommune- og fylkesplan. Gjennom utvalgene gir LO lokalt innspill til Arbeiderpartiets politikk.

6. Mange har kritisert det tette samarbeidet mellom Ap og LO for å være udemokratisk. Hvorfor?

Fordi det bryter med enkeltes oppfatninger av hva demokrati er. Noen mener at samarbeidet er problematisk fordi LOs medlemmer og tillitsvalgte ikke er valgt av folket, men likevel har innflytelse på politikken gjennom det fagligpolitiske samarbeidet. Dermed flyttes viktige beslutninger bort fra folkevalgte organer, argumenteres det.

Flere har ment at LO får fordeler når Arbeiderpartiet sitter i regjering, som ikke kommer andre grupper eller organisasjoner til del. Blant annet har hovedorganisasjonene YS og Unio uttrykt frustrasjon over at LO favoriseres i trepartssamarbeidet, og at mange beslutninger tas uten at de får være med.

Det er ikke uvanlig at partier har samarbeid med interesseorganisasjoner, mer uformelt. Senterpartiet har for eksempel i alle år hatt tett kontakt og samarbeid med landbruksorganisasjonene. NHO bidro lenge med økonomisk støtte til Høyre. Denne støtten ble avviklet i år 2000.

7. Er det fagligpolitiske samarbeidet mellom LO og Ap spesielt for Norge?

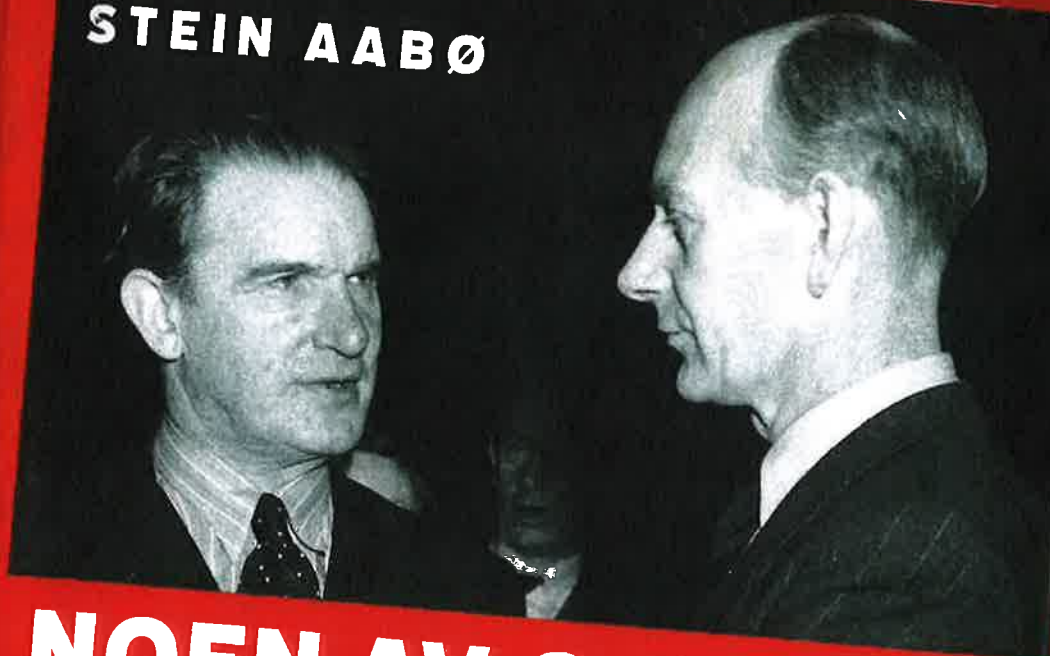
Det eksisterer et fagligpolitisk samarbeid i mange land, men hvor formalisert og åpent samarbeidet er, varierer. I Norden er det fagligpolitiske samarbeidet sterkest i Norge og Sverige, mellom LO og henholdsvis Arbeiderpartiet og Socialdemokraterna. I Danmark ble de formelle båndene mellom LO og Socialdemokratiet brutt tidlig på 2000-tallet, men det eksisterer fortsatt mye uformell kontakt.

Kilder: Stein Aabø, Jan-Erik Støstad, Store norske leksikon, FriFagbevegelse

Denne artikkelen er **over to år gammel**.

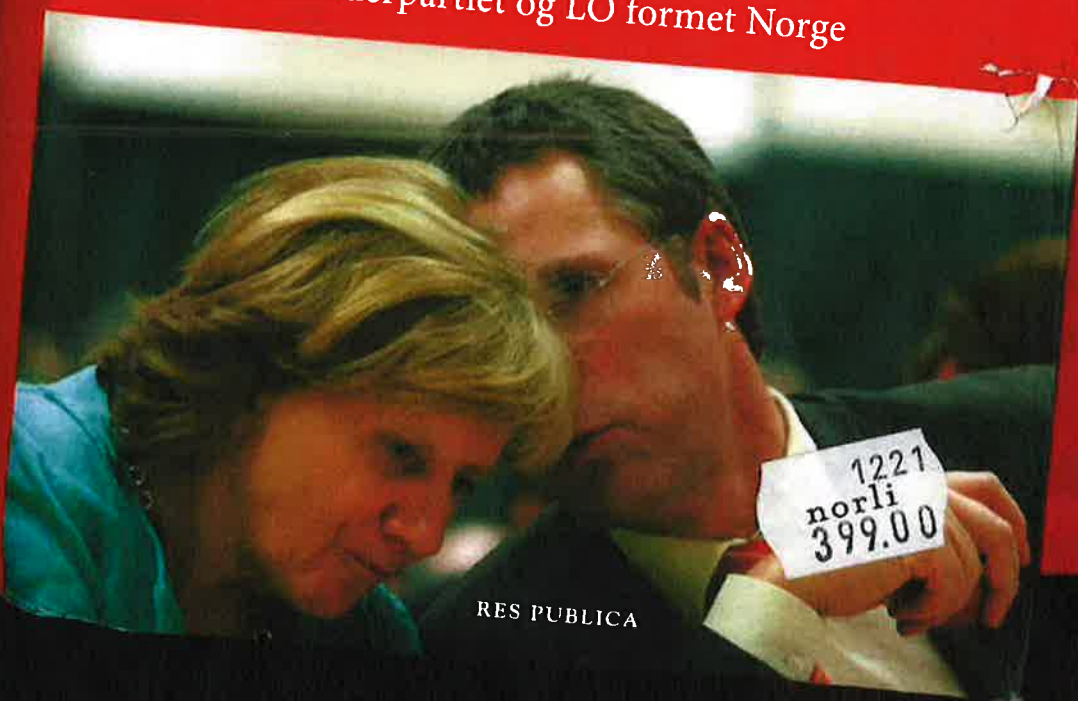
Annex 2

STEIN AABØ

NOEN AV OSS HAR SNAKKET SAMMEN

Historien om hvordan samarbeidet mellom
Arbeiderpartiet og LO formet Norge

DEN MYTEOMSPUNNEDE SAMARBEIDSKOMITEEN ER **HJERTET** I FORHOL- DET MELLOM ARBEIDER- PARTIET OG LO.

Siden 1927 har toppledelsen i begge organisasjoner nesten ukentlig sittet ansikt til ansikt og staket ut kursen for samfunnsutviklingen. Her utmeislet Martin Tranmæl, Einar Gerhardsen, Trygve Bratteli, Konrad Nordahl og Haakon Lie planer for gjenreisningen av Norge etter krigen. Her luftet Gro Harlem Brundtland og Yngve Hågensen interesse- og setninger mellom Ap og LO. Her diskuterte Jens Stoltenberg og Gerd-Liv Valla pensjonsreform og sykelønn.

Samarbeidskomiteen er inkarnasjonen av de berømte ordene «Noen av oss har snakket sammen». I komiteen ble makt utøvd, men også temmet. Den er ifølge Jens Stoltenberg «nøkkelen til alle viktige reformer som er gjennomført i moderne tid».

Nå foreligger for første gang historien om Samarbeidskomiteen i bokform. Med utgangspunkt i intervjuer og arkivstudier, biografier, historiebøker og protokoller, skriver den erfarne journalisten og forfatteren Stein Aabø innsiktsfullt og levende om de fortrolige, innflytelsesrike og tidvis konfliktfylte møtene i Folkets hus på Youngstorget.

ISBN 978-82-8226-241-5

9 788282 262415

RES PUBLICA

Forord

Samarbeidskomiteen ble vedtatt dannet på samlingskongressen mellom Det norske Arbeiderparti (DNA) og Norges Socialdemokratiske parti i 1927 etter splittelsesårene på 1920-tallet. Toppleddelsen i Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon (AFL) og DNA innså at en slik komité var nødvendig. Den eksisterer den dag i dag. De to organisasjonene står sammen i tykt og tynt, men dikterer ikke hverandre.

Blant tillitsvalgte i Arbeiderpartiet og LO er «komiteen» et begrep, en instans. Den er et sted hvor saker havner eller begynner, der floker løses, der posisjoner avklares – der noen snakker sammen. Dette er toppfolkenes møteplass. Komiteen samles på et møterom i Folkets Hus, LOs høyborg på Youngstorget, nå kalt Oslo Kongressenter. For å komme dit må Arbeiderpartiets leder, nestleder og utvalgte rådgivere ta heisen ned fra sitt hovedkvarter i Folketeaterbygningens femte etasje, gå hundre meter over torget og inn i den nye resepsjonen i LOs bygning, nikke til resepsjonistene, bruke sine adgangskort, forsere sikkerhetssperrene og ta heisen opp til åttende etasje. Der venter LOs leder, nestleder, sekretær og utvalgte rådgivere. Det er blitt flere deltakere på møtene de siste tiårene. Da Samarbeidskomiteen ble etablert i 1927, møttes gjerne bare to fra hver organisasjon: lederne og nestlederne.

Et dypdykk i protokollene utløser historisk ærefrykt. Det er skrevet tunge biografier om og av svært mange som har deltatt på disse møtene. De utgjør arbeiderbevegelsens adelskalender, hvor langt de enn måtte ha stått fra enhver adel.

«Alle» viktige temaer drøftes i komiteens møter. Vedtak er i beste fall enighet om hvordan et sakskompleks skal følges opp i de riktige eller respektive organene. Mange konklusjoner lyder: «Orienteringen ble tatt til etterretning.» Det skyldes ikke en dyrking av hemmelighetskremmeri, men at saker skal behandles og vedtak gjøres der de hører hjemme, i tråd med konstitusjon og organisasjonsdemokrati. Var og er komiteen en skjult maktfaktor? For utenforstående – helt opplagt. Ikke for innvidde eller for politisk interesserte som har snappet opp informasjon om denne sentrale møteplassen i ulike biografier.

Møtene blir som regel holdt før LO holder sine sekretariatsmøter der alle viktige forbund er representert, og før Ap holder sine sentralstyremøter. Slik sett kan de fungere som en arena der partene kan luften sine synspunkter og i mange sammenhenger legge premissene i forkant av vedtak i de to organisasjonenes styrende organer. Det fagligpolitiske samarbeidet går samtidig langt utover møter i Samarbeidskomiteen. Blant annet sitter LO-lederen og noen viktige forbundsledere i Aps sentralstyre. Dessuten er Ap-ledelsen nesten alltid gjester når LO holder sine representantskapsmøter. Samarbeidskomiteen er et forum for gjensidig informasjon, for drøfting av saker av felles interesse, for samordning av angrepsmåter og strategier. Og noen ganger bare snakker lederne sammen.

Historien om Samarbeidskomiteen er ikke skrevet før. Den er like fragmentarisk i kildematerialet som arbeiderbevegelsen var i sin begynnelse. Spor av komiteens arbeid finnes i biografier, historiebøker, nedstøvede protokoller og i nålevende ledes fortellinger. Jeg har søkt i mengder av skriftlige kilder, snakket med de fleste nålevende lederskikkelsene i Arbeiderpartiet og LO og hatt svært god bistand fra Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek, arki-

ollene utløser historisk ærefrykt. Det er om og av svært mange som har deltatt på arbeiderbevegelsens adelskalender, hvor ått fra enhver adel.

r drøftes i komiteens møter. Vedtak er i ordan et sakskompleks skal følges opp i de rganene. Mange konklusjoner lyder: «Ori-erretning.» Det skyldes ikke en dyrking av i, men at saker skal behandles og vedtak nne, i tråd med konstitusjon og organi-og er komiteen en skjult maktfaktor? For oplagt. Ikke for innvidde eller for politisk oppet opp informasjon om denne sentrale grafier.

I holdt før LO holder sine sekretariatsmø-und er representert, og før Ap holder sine øtt kan de fungere som en arena der par-punkter og i mange sammenhenger legge vedtak i de to organisasjonenes styrende ske samarbeidet går samtidig langt utover niteen. Blant annet sitter LO-lederen og edere i Aps sentralstyre. Dessuten er Ap-ster når LO holder sine representantskaps-teen er et forum for gjensidig informasjon, elles interesse, for samordning av angreps-oen ganger bare snakker lederne sammen. øidskomiteen er ikke skrevet før. Den er ematerialet som arbeiderbevegelsen var i komiteens arbeid finnes i biografier, his-protokoller og i nålevende lederes fortel-ngder av skriftlige kilder, snakket med de ikkelsene i Arbeiderpartiet og LO og hatt beiderbevegelsens arkiv og bibliotek, arki-

vets fotoansvarlige Sølvi Bennett Moen, tidligere stedfortredende informasjonssjef i LO Øivind T. Hansen og tidligere sjeføkonom Stein Reegård. Begge de to sistnevnte har over 40 års erfaring fra ulike roller i det fagligpolitiske samarbeidet.

Ettersom oppdraget formelt er gitt av Samarbeidskomiteen og finansiert av LO, er ledelsen i begge organisasjoner orientert om innholdet i boka. Jeg har likevel hatt frie hender som forfatter. Samtidig har jeg hatt stor nytte av råd og innspill i løpet av arbeidet, fra nevnte Hansen og Reegård, fra LO-Aktuelts redaktør Svein-Yngve Madsen, og fra Ståle Dokken og Inger Bjørnhaug, som har lest store deler av manus. En takk går også til alle de jeg har intervjuet. Ikke minst har min forlagsredaktør Halvor Finess Tretvoll kommet med viktige innspill.

Sluttkapittelet er skrevet i løpet av få dager etter valgdagen den 13. september 2021. Denne boka er et forsøk på å se historien om Norge de siste 100 årene med Samarbeidskomiteen som prisme.

Stein Aabø

Majorstua, september 2021

ble også medlem av LO-sekretariatet. Da NKP i 1928 forsøkte å danne Arbeiderklassens samlingsparti, ble Volan formann i dette. Motsetningene mellom NKP og LO var da så store at Volan ble kastet ut av sekretariatet. Volans politiske piruetter var likevel ikke over. Han ble snart ekskludert også fra NKP, meldte seg atter inn i Ap og ble så gjenopptatt i LOs sekretariat. Volans vandring mellom «arbeiderpartiene» gir inntrykk av at han var en katt med ni liv.

Både LO og Arbeiderpartiet var opptatt av klare kjøreregler for Samarbeidskomiteen helt fra denne spede begynnelsen. I april 1928 underskrev partiformann Oscar Torp et forslag fra LO-formann Halvard Olsen: Det gjaldt å utstyre Samarbeidskomiteen med en sekretær som kunne innkalle til møter, forberede saker og føre protokollen. «Når der for Centralstyret foreligger saker av faglig karakter, og når der fra sekretariatet foreligger saker av politisk karakter anmoder den respektive formann sekretæren om å innkalle til møte», heter det i en av komiteens første protokoller.⁴⁰ Alfred Madsen ble valgt som sekretær. Han skulle seinere bli statsråd så vel i den kortlivede Hornsrud-regjeringen i 1928 som i Johan Nygaardsvolds regjering fra 1935. Han hadde vært stortingsrepresentant for Arbeiderpartiet fra 1922 og forble det fram til 1945. Han hadde vært redaktør av Tidens Krav i Kristiansund fra 1914 til 1917 og redaktør i Ny Tid i Trondheim i 1920. Nå tok han på seg en av de mest sentrale rollene for den samlede norske arbeiderbevegelsen.

Ikke besluttende myndighet, men likevel ...

At Samarbeidskomiteen ikke har besluttende myndighet, visste deltakerne fra første stund. Det var også det første tidligere LO-leder Yngve Hågensen sa til meg da vi hadde en samtale om Samarbeidskomiteen høsten 2019: Det drøftes, det diskuteres og man ender ofte med en enighet om hvordan saken skal følges opp. Men det fattes ingen bindende vedtak for de berørte partene, understre-

ket han. Skal statsråden ta det opp i regjeringen? Skal fraksjonslederen i den aktuelle stortingsgruppa ta det videre i sin gruppe? Skal LOs sekretariat behandle saken og komme fram til en løsning? Skal partilederen og LO-lederen drøfte saken på tomannshånd på en tur ved Båntjern i Nordmarka – slik Jens Stoltenberg og Gerd-Liv Valla gjorde før man ble enige om innholdet i pensjonsreformen? Det er slike spørsmål komiteen diskuterer.

Alle tillitsvalgte er seg likevel bevisst at Samarbeidskomiteen er arbeiderbevegelsens mektigste organ. Den rager ikke over LOs kongress eller Arbeiderpartiets landsmøte, men i periodene mellom disse, i den løpende politiske prosessen, er beslutninger som fattes der, ofte førende. Gunnar Berge, tidligere statsråd, Ap-nestleder, parlamentarisk leder og medlem i Samarbeidskomiteen i flere tiår, skriver i sin biografi, med mer enn ett gram ironi, at Samarbeidskomiteen er en slags «overregjering». Tidligere parti-sekretær Ronald Bye sa det slik i sin bok *Sersjanten*:

Det ble holdt strengt på de formelle avgjørelses- og arbeidsformer. Men leser man protokoller fra for eksempel Arbeiderpartiets sentralstyre, er det lite å bli klok av hvis man er ute etter det som nødvendigvis må ha foregått forut for de protokollerte beslutninger, standpunkter og vedtak. Det interessante, det vesentlige, selve prosessen som avdekker uenigheten, og hvem som ville hva – står det intet om. Søkte noen etter hva som lå bak, var svaret ofte to abstrakte begreper: «Noen av oss har snakket sammen...» eller «Saken har vært drøftet i Samarbeidskomiteen».⁴¹

Bye beskriver LOs sekretariat, Arbeiderpartiets sentralstyre og Samarbeidskomiteen som maktens triangel på Youngstorget, det innerste kammer, en sikkerhetsventil og et bærende politisk og organisasjonsmessig organ. Hvis makten har en konkret adresse på Youngstorget, må det være Samarbeidskomiteen, mener Bye, kanskje først og fremst ved at denne komiteen var et legitimt og

akseptert forum for personlig kontakt mellom lederskapet i LO og partiet. Som han skriver:

Det lå en autoritet i at lederne kunne si at saken har vært behandlet, eller må behandles, av Samarbeidskomiteen. På den annen side kan man si at Samarbeidskomiteen var selve det formaliserte «Noen av oss har snakket sammen».⁴²

Det første notatet jeg har funnet om Samarbeidskomiteen i Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek, er datert 10. mars 1927. Der heter det at Oscar Torp og Martin Tranmæl av partiets sentralstyre er valgt som partiets medlemmer av «den på samlingskongressens besluttede samarbeidskomite.»⁴³ To dager seinere meldte LOs sekretariat at Johs. M.P. Ødegaard⁴⁴ og Halvard Olsen skulle være LOs representanter i komiteen. Dette ble meddelt i et skriv undertegnet med «solidarisk hilsen».⁴⁵ Dette var lenge en standardformulering i arbeiderbevegelsens korrespondanse hit og dit.

LO-leder Halvard Olsen var omstridt både i fagbevegelsen og i partiet, og han var av den grunn heller ikke mannen som representerte LO best i Samarbeidskomiteen. Konrad Nordahl skulle seinere skrive at det knapt var kontakt eller konsultasjon mellom LO og Arbeiderpartiets sentralstyre i Olsens ledertid. «Forholdet var nærmest kjølig, for å si det forsiktig. Halvard Olsen kunne aldri glemme at partiets formann [Oscar Torp] hadde vært hans motkandidat på kongressen i 1927 og nesten blitt valgt», skriver Nordahl.⁴⁶

Olsen var som nevnt også medlem av NKP etter splittelsen i 1923, men ble ekskludert fra dette partiet i 1924. I 1926–27 foreslo han at LO skulle melde seg inn i den politiske moderate Amsterdam-internasjonale, men led et klart nederlag mot Tranmæl som var mot dette. Olsens forslag ble forkastet med stort flertall, og dette var noe av bakgrunnen for at Tranmæl ville ha en annen LO-leder. Det var hans forslag at Oscar Torp skulle bli ny leder

Annex 3

PROSESSKRIV**TIL****BORGARTING LAGMANNSRETT****I****KRAVSMÅL OM BEVISTILGANG****Sak nr.:** 25-173071ASD-BORG/01**Ankande partar:** Bygg & Industri Norge AS v/styreleiar, Borgeskogen 41 e, 3160 Stokke mfl.**Prosessfullmektig:** Advokat Nicolay Skarning
Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig AS, Postboks 2043 Vika**Ankemotpart:** Staten v/Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8019 Dep, 003 Oslo**Prosessfullmektig:** Advokat Ida Thue
Regjeringsadvokaten, Postboks 8012 Dep, 0030 Oslo

Part i kravsmål om bevistilgang:

Landsorganisasjonen i Norge

v/LO-leder Kine Asper Vistnes, Torggata 12, 0182 Oslo

Prosessfullmektig: Advokat Herdis Helle

Advokatene i LO

Saka gjeld: Krav om bevistilgang

* * *

Det vert synt til prosesskriv frå dei ankande partane til Borgarting lagmannsrett av 17. mars 2026 og retten sin frist for merknader som er sett til 8. april. Merknadane er gitt innan fristen.

I prosesskrivet utvidar dei ankande partane kravet om dokumenttilgang til å gjelde alle innkallingar, protokollar og referat frå det aktuelle tidsrommet, ikkje berre dei som inneheld tidlegare oppgitte søkeord.

For den delen av kravsmålet som gjeld **'referat'**, kan vi opplyse at det ikkje vert skrive referat frå møta i Samarbeidskomiteen. Det blir berre skrive protokollar.

For den delen av kravsmålet som gjeld **protokollar og innkallingar**, gjer vi gjeldande at dei *ikkje utgjer bevis*. Vi syner på dette punktet til tilsvaret der vi opplyste at vi har gjennomgått innkallingane og protokollane frå det aktuelle tidsrommet og at det ikkje står noko i «dei som syner at innleige, bemanningsføretak vikarbyrådirektivet eller anna som gjeld endringane/innstrammingane i innleigeregulverket har vore på saklista eller er drøfta i Samarbeidskomiteen [vår understreking]».

LO syner elles til at Tvistelova sitt system ved bevistvistar ikkje er at den som ber om dokumenttilgang, sjølv skal få oversendt dokument for å undersøke dei og ta avgjerd om dei utgjer bevis. Vi syner her til tvistelova § 26-7 (1) som seier at:

«Ved tvist om tilgang til bevisgjenstander kan retten krevje gjenstanden framlagt til avgjørelse av om den utgjer bevis.»

Vi syner også til tvistelova § 26-7 (3) andre punktum som seier at:

«Beviset gjøres ikke kjent før tvisten om bevisatilgang er bindende avgjort».

LO vil ikkje motsetje seg å oversende protokollane og innkallingane til lagmannsretten for ei slik gjennomgang, dersom lagmannsretten skulle be om det.

For det tilfellet at lagmannsretten, skulle finne noko som tyder på at 'temaene for tvisten kan være gjennomgått under andre overskrifter eller betegnelser' enn dei søkeorda som dei ankande partane har oppgitt – altså at LO tek feil når det vert opplyst at innkallingane og protokollane ikkje er bevis – tek vi atterhald om å gjere gjeldande at desse dokumenta uansett ikkje har relevans for å fastlegge det faktiske avgjerdsgrunnlaget retten skal byggje på.

Dei ankande partane kan ikkje bli høyrte med at dei treng innkallingane og protokollane for å vurdere **vitneførsel**. LO syner på dette punktet til Aftenposten-artikkelen av 20. september 2021, som ligg som bilag 1 til dei ankande partane sitt prosesskriv av 24. februar 2026. Denne artikkelen inneheld eit fotografi av Samarbeidskomiteen. I biletteksten står det namn og tittel på alle møtedeltakarane. Vi ser difor ikkje at dei ankande partane treng innkallingar og protokollar for å vurdere kven dei eventuelt skal føre som vitne for å kaste lys over LO sitt syn på endringane i innleigeregelverket m.m.

Vi opprettheld påstanden vil la ned i tilsvaret.

Prosesskrivet er levert ved e-post sidan LO ikkje er part i hovudsaka og vi ikkje har tilgang til saksnummeret i Aktørportalen

Bergen 25. mars 2026

Herdis Helle, advokat

Advokatene i LO

Annex 4

Min profil

Nisjer

Meny

Ap og LO er et demokratisk problem

YS-leder Hans-Erik Skjæggerud er imponert, men også litt skremt etter LO-kongressen. Han mener LOs tette bindinger til Arbeiderpartiet, og politisk ensporethet, kan svekke organisasjonsgraden i norsk arbeidsliv, og gjøre trepartssamarbeidet mindre demokratisk.

YS-leder Hans-Erik Skjæggerud mener det dette fagligpolitiske samarbeidet mellom LO og Ap hører fortiden til, og at det i dag er blitt et demokratisk problem. Foto: Ole Berg-Rusten / NTB

14. mai 2025 kl. 05:00

Hans Andreas Starheim

Nisjeredaktør, Altinget Arbeidsliv

- Oppsummeringen er at jeg er veldig imponert, men også litt skremt, sier leder i YS, Hans-Erik Skjæggerud til Altinget, etter å ha fulgt med på LOs kongress gjennom forrige uke.
- Jeg er imponert fordi det er ekstremt gjennomarbeidet, godt forberedt og godt gjennomført. Og for en organisasjon som LO, med et så stort mangfold, så er det å komme ut av det med så mange enigheter en kunst i seg selv, sier han.
- Og så er jeg litt skremt av ensidigheten og den veldig ensporetheten i det som kommer derfra.

LES OGSÅ

Analyse

Kompromissmaskinen LO leverte

Demokratisk problem

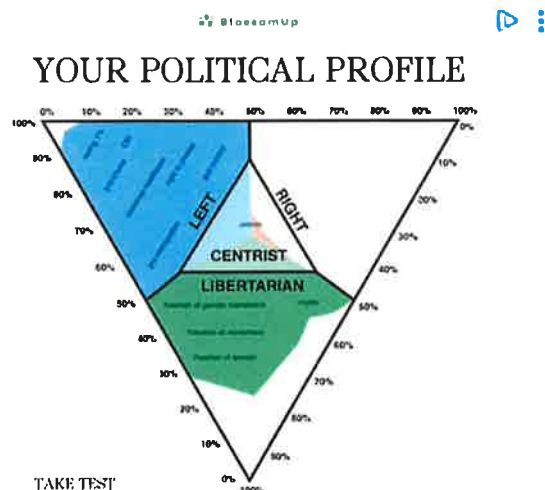
Det fagligpolitiske samarbeidet mellom Arbeiderpartiet og LO fremstår ekstremt sterkt, mener Skjæggerud.

- Det er jo transparent, og de gjør sine valg, både Arbeiderpartiet og LO, så ingen skal ta

Demokratisk problem

Det fagligpolitiske samarbeidet mellom Arbeiderpartiet og LO fremstår ekstremt sterkt, mener Skjæggerud.

– Det er jo transparent, og de gjør sine valg, både Arbeiderpartiet og LO, så ingen skal ta dem på det. Og det er et historisk bakteppe, og det har tjent Norge veldig godt, sier han først.

Annonse

– Men vi er i annen tid nå, og jeg er veldig overrasket over at de viderefører det på den måten de gjør. Det er et demokratisk problem.

66

Jeg er veldig overrasket over at de viderefører det på den måten de gjør

Hans-Erik Skjæggerud

Leder i YS

“

Jeg er veldig overrasket over at de viderefører det på den måten de gjør

Hans-Erik Skjæggerud

Leder i YS

Han peker på at demokratiet i Norge er mer enn bare å stemme ved valg.

– Det er samarbeid, involveringer fra de frivillige organisasjonene, fra arbeidstakere og andre. Trepertssamarbeidet mellom fagforeningene, myndighetene og arbeidsgiverne er en viktig del av det demokratiet, sier YS-lederen.

– Når de to viktigste aktørene, den største på arbeidstakersiden og det største partiet, har den type tett samarbeid, så påvirker det demokratiet for alle oss andre. Det er jeg veldig kritisk til.

Skjæggerud mener å se at det tette båndet mellom LO og Arbeiderpartiet var synligere enn det har vært på lenge på årets kongress. Han viser blant annet til at bare politikere fra Ap var invitert på talerstolen i år. På forrige kongress slapp blant andre Sp-leder Trygve Slagsvold Vedum til på podiet, men han var ikke invitert i år.

Svekker organisasjonsgraden

Svekker organisasjonsgraden

– Mener du at det er et problem at det å være med i en fagforening, og spesielt en LO-fagforening, er knyttet så nært til det å være del av den politiske venstresiden?

– Det jeg er bekymret for, er at den tydelige samarbeidet, det fagligpolitiske samarbeidet, kan bidra til å støtte fra oss arbeidstakere som kunne ha vært organisert.

Skjæggerud understreker at han er glad for at norsk arbeidsliv har LO, som den største muskelen på arbeidstakersiden. Selv om en kunne tenke seg at det var bra for YS om LO støtte fra seg medlemmer som da kunne meldt seg inn hos dem, så mener han at problemet er mer komplisert enn som så.

– Det handler om hvem som er til stede på arbeidsplassen, hvor det er mest naturlig å organisere seg. Og hvis det er LO som er på arbeidsplassen, og ingen andre, så krever det veldig mye av den enkelte arbeidstaker som ønsker å være organisert, men som ikke identifiserer seg med LO. Det dette handler om, er egentlig organisasjonsgraden, og det ansvaret LO har for det som den største organisasjonen på arbeidsgiversiden.

66

Jeg vil først si om Debatten at det var noe med den riggen som var helt håpløst

Hans-Erik Skjæggerud

Leder i YS

YS har hatt en tendens til å havne litt i skyggen av LO. De siste årene har hovedsammenslutningen imidlertid i større grad markert sin selvstendighet. Både i oppgjøret i staten og i høstens IA-forhandlinger gikk YS litt andre veier enn LO.

Under den mye omtale episoden av Debatten, hvor IA-avtalen var tema, var Hans-Erik Skjæggerud én av dem som stilte seg på motsatt side da LO-leder Peggy Hessen Følsvik ble stående igjen alene mot resten. Han mener likevel ikke at dette er noen bevisst strategi fra YS sin side.

– Jeg vil først si om Debatten at det var noe med den riggen som var helt håpløst, som vi som aktører kanskje burde håndtert annerledes. Men sånn som det ble, så håndterte jo LO det veldig bra, sier han.

– Langt på vei så er vi jo veldig enige i de fleste arbeidslivspolitiske sakene, og tariffpolitisk. Det har med at YS er veldig like LO. Vi organiserer

– Langt på vei så er vi jo veldig enige i de fleste arbeidslivspolitiske sakene, og tariffpolitisk. Det har med at YS er veldig like LO. Vi organiserer hele arbeidslivet, i både offentlig og privat sektor. Når vi skiller oss i syn, så er det fordi vi har gjort andre vurderinger, og det kan være at våre vurderinger ikke er så farget av det politiske spillet.

Skjæggerud mener IA-saken er et godt eksempel på dette.

– En av de tingene jeg ikke er veldig overrasket over, men som gjør meg ganske oppgitt, er det narrativet LO la opp til, om at de var de eneste som kjempet for sykelønnsordningen, og at uten en LO-støttet Arbeiderparti-regjering, så ville sykelønnsordningen bli ødelagt. Det stemte ikke da, og stemmer fremdeles ikke nå, sier han.

“

De er størst, men vi tar posisjoner. Det er noe de ikke liker, naturlig nok

Hans-Erik Skjæggerud

Leder i YS

– Vi valgte en annen strategi enn LO, hvor vi ikke låste oss fast i harde posisjoner.

Når personer i LO-systemet snakker om YS på bakgrunn, skinner det ofte gjennom en litt

– Vi valgte en annen strategi enn LO, hvor vi ikke låste oss fast i harde posisjoner.

Når personer i LO-systemet snakker om YS på bakgrunn, skinner det ofte gjennom en litt nedlatende holdning til lillebroren i fagbevegelsen, og ord som «mindreverdigetskompleks» blir brukt. Det lar imidlertid ikke Skjæggerud gå så veldig inn på seg.

– Jeg tenker det er en typisk hersketeknikk som kan brukes både direkte overfor oss, men også overfor andre aktører, for å spille oss ned. Jeg tenker tvert imot at vi har en viktig rolle å spille for å utvide det mangfoldet som bør være blant fagforeninger.

– Jeg regner med at LO syns vi er litt irriterende, fordi vi organiserer på mange områder der de er. De er størst, men vi tar posisjoner. Det er noe de ikke liker, naturlig nok.

Nyvalgt LO-leder Kine Asper Vistnes brukte skarp retorikk fra

Nyvalgt LO-leder Kine Asper Vistnes brukte skarp retorikk fra talerstolen på kongressen. Det er Skjæggerud kritisk til. Foto: Jonas Been Henriksen / NTB

Advarer om polariserende retorikk

YS-lederen er en av dem som har vært kritisk til ordbruken på talerstolen fra den nye LO-lederen, Kine Asper Vistnes. Hun sa blant annet at hun vil «gruse» høyresiden. Han står ved kritikken, samtidig som han moderer den litt.

– Det er to ting å si om det. Det ene er at det er en retorikk og en tone jeg mener vi alle skal være varsomme med. Og det har mye med den situasjonen vi er i, med den sikkerhetspolitiske verdenssituasjonen, men også med den polariseringen som er i samfunnet. Norge er vi forskånet fra de verste utslagene, men vi er på ingen måte vaksinert. Hvis de viktigste aktørene i norsk samfunn legger seg på en polariserende,

– Det er to ting å si om det. Det ene er at det er en retorikk og en tone jeg mener vi alle skal være varsomme med. Og det har mye med den situasjonen vi er i, med den sikkerhetspolitiske verdenssituasjonen, men også med den polariseringen som er i samfunnet. Norge er vi forskånet fra de verste utslagene, men vi er på ingen måte vaksinert. Hvis de viktigste aktørene i norsk samfunn legger seg på en polariserende, veldig skarp tone, som setter merkelapper på folk, så frykter jeg at det kan ha noe å si for utviklingen i Norge også, sier han.

“

De er størst, men vi tar posisjoner. Det er noe de ikke liker, naturlig nok

Hans-Erik Skjæggerud

Leder i YS

– Og så tenker jeg samtidig at dette er litt preget av at det er på en kongress, og at i det første store innlegget fra talerstolen, så er hun sikkert preget av stunden. Så jeg legger ikke for mye i det, men jeg syns samtidig det er riktig å si ifra. Og så forventer jeg at andre også sier ifra til meg hvis retorikken min sklir ut.

Skjæggerud sier at han har hatt kontakt med Kine Asper Vistnes i etterkant av kongressen, og at han ser frem til å bli bedre kjent med henne.

Skjæggerud sier at han har hatt kontakt med Kine Asper Vistnes i etterkant av kongressen, og at han ser frem til å bli bedre kjent med henne.

– Jeg håper at vi får et godt samarbeid. Jeg opplever at jeg har hatt et veldig godt samarbeid med Peggy Hessen-Følsvik og Steinar Krogstad. De har vært veldig ordentlig og ryddig hele veien. Og jeg tror de også har opplevd et samarbeid med oss og meg sammen.

– *Har du noen oppfatning av hvordan du tror hun blir som LO-leder?*

– Nei, jeg har ikke det. Men hun kommer jo fra et sted, og vi er jo alle preget av bakgrunnen vår. Forrige LO-leder fra Fellesforbundet var Hans-Christian Gabrielsen. Han hadde vi et veldig godt samarbeid med. I Fellesforbundet er det et industri- og næringslivsperspektiv. Det tror jeg er bra.

Annex 5

Minner om politisk korrupsjon når rødgrønne sponsorer krever makt, penger og posisjoner

Foto: Skjermdump: NRK Politisk kvarter

Det minner om politisk korrupsjon når LO glr Arbeiderpartiet 27 millioner kroner i valgkampstøtte, og forlanger egne statsråder og skatteletter etter valget.

24.09.21 10:38
24.09.21 16:28

Gunnar Stavrum

Nett på sak Dette er kommentarer skrevet av Nettavisens sjefredaktør.

ANNONSE

At sterke interesser forsøker å kjøpe seg makt er ikke noe nytt i norsk politikk, men det er sjeldent at kravene til politiske gjenytelser er så åpenlyse som ved årets valg.

Stemmene var så vidt talt opp før LO-forbund krevde at tidligere leder i Handel og Kontor, Trine Lise Sundnes, skulle bli ny arbeidsminister.

Mens arbeidsgiverne for mange år siden kuttet ut pengestøtte til politiske partier, har LO skrudd opp pengekranen for fullt.

Mens fagbevegelsen bruker titalls millioner kroner på å hjelpe sine partier til å vinne valget, kommer det med krav både til politikk, sammensetningen av regjeringen og skatteletter til egne medlemmer. Noen av dem sitter til og med i sentralstyret i Arbeiderpartiet og har en hånd på rattet i det som sannsynligvis blir landets dominerende regjeringsparti de neste fire årene.

ANNONSE

Storingsrepresentant Erlend Wiborg (Frp) kaller dette for politisk korrupsjon, og han har et godt poeng. Hva annet skal man kalle et system der millioner av kroner går direkte til partiet, mens giverne får godt betalt tilbake?

Her hamrer Wiborg løs mot LOs støtte til Arbeiderpartiet under NRKS Politisk kvarter:

Stormer mot
fagforeninger

I NRKs Politisk kvarter kritiserte Wiborg denne praksisen i en debatt med Fagforbundets leder Mette Nord. Sistnevnte mente at støtten var demokratisk vedtatt i organisasjonene og skjedde i full åpenhet.

Selv om det er riktig, så blir det ikke bra av den grunn.

Hvis vi ser på pengestøtten til partiene i årets valgkamp, så er det knock out til de rødgrønne partiene.

ANNONSE

Dette er de største giverne, ifølge Partifinansiering.no:

- LO til Arbeiderpartiet: 15,0 millioner kroner
- Fagforbundet til Ap: 6,5 millioner kroner
- LO til Sosialistisk Venstreparti: 5,0 millioner kroner
- Canica til Høyre: 4,5 millioner kroner
- Kistefos AS til Høyre: 3,0 millioner kroner
- LO til Senterpartiet: 3,0 millioner kroner
- Fagforbundet til Sp: 2,4 millioner kroner
- Fagforbundet til SV: 2,4 millioner kroner

Ser vi på alle givere over en million kroner, så fikk de Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet 37,6 millioner kroner - alt fra LO og de to største forbundene, Fagforbundet og Fellesforbundet.

Til sammenlikning fikk de fire borgerlige partiene 16 millioner kroner fra ulike private selskaper.

Du kan se hele listen her: [Partifinansiering av årets valgkamp](#)

Valgkampstøtten kommer i tillegg til [de årlige bevilgningene](#), og også der er LO, Fagforbundet og Fellesforbundet totalt dominerende. Siden dette er interesseorganisasjoner og ikke veldedige organisasjoner får vi anta at de mener at det er verdt pengene - altså at de får mer igjen enn de gir.

ANNONSE

Venstresiden har vært veldig opptatt av pengegaver fra folk som Christen Sveaas og Stein Erik Hagen, og det var også hovedforsvaret til Fagforbundets Mette Nord i NRK Politisk kvarter. Hun har selvsagt rett i at Sveaas (Kistefos) og Hagen (Canica) ser seg og landet best tjent med en borgerlig regjering, men det er noen store forskjeller:

- Fagbevegelsen støtter noen få partier, selv om medlemmene støtter helt andre partier.

- Fagbevegelsen krever sine folk inn i regjering og gjennom slag for politiske krav.
- Og, ikke minst: Fagbevegelsen krever enorme skattelettelser til sine egne medlemmer.

Da NHO bestemte seg for å kutte partistøtte, burde LO gjort det samme. Nå har det blitt en ubalanse der rødgrønne interessegrupper påvirker valget med pengemakt, og er ublue nok til å stille politiske krav for pengene.

Ved årets valg ble det etablert en «Aksjon for borgerlig valgseier», som samlet inn penger fra mange anonyme givere og ville gi dem til de borgerlige partiene. Det er vanskelig å se det prinsipielle skillet med en fagforening (som også har anonyme medlemmer) og deres partistøtte, men jussprofessor Eivind Smith mente at praksisen var i strid med partilovens intensjon.

I Dagsavisen foreslår samfunnsdebattant Magnus Forsberg å tette dette smutthullet.

Begrunnelsen er god: «Å bruke penger, særlig såpass store summer, på valgpåvirkning er å utøve makt, og i vårt demokratiske system har folket et krav på å få vite hvem som utøver en slik makt».

ANNONSE

Men smutthullet Forsberg peker på er aksjonen på borgerlig side, ikke de indirekte gavene fra medlemmene i de rødgrønne partienes sponsorer. Det blir feil i mine ører, med mindre fagbevegelsen også pålegges å legge frem medlemslister fra alle som står bak pengegavene. En bedre vei å gå er å sette et tak på gaver fra personer, organisasjoner og bedrifter. Hvis partiene ble finansiering av vanlige folk og ikke interessegrupper ville det vært en klar styrke for folkestyret.

Krever skatteletter

Det er verdt å huske at de borgerlige partiene styrte i åtte år uten å fjerne formueskatten.

ANNONSE

På motsatt side kommer skattelettene raskt for LOs medlemmer og andre fagorganiserte.

Passende nok går alle de rødgrønne partiene inn for å øke det såkalte fagforeningsfradraget kraftig. Det betyr at medlemmene i Fagforbundet kan betale en dyr kontingent for å betale millionlønnen til forbundsleder Mette Nord, og etterpå få skattefradrag for kontingenten.

Les mer: [LO støtter Arbeiderpartiets valgkamp og krever 860 millioner kroner i skattelette til sine egne](#)

Hvis det går igjennom, er det et fantastiske regnestykke: LO støtter Arbeiderpartiet med 27 millioner kroner. Til gjengjeld vil partiet doble skattefradraget til LO-medlemmer. Det koster statskassen 860 millioner kroner.

Om du bruker Erlend Wiborgs betegnelse politisk korrupsjon eller ei, er ikke så viktig.

Men det ser ikke pent ut.

PS! Hva mener du? Er det greit at fagbevegelsen støtter politiske partier, og etterpå krever et ord med i laget om hvem som skal sitte i regjeringen og krever skatteletter til egne medlemmer? Skriv et debattinnlegg!

Shoppingtips med annonselenker

Milrab-kupp:

**Opptil 60
prosent rabatt**

[Norsk politikk](#) [Nett på sak](#) [Stortingsvalg 2021](#) [Fagforbundet](#) [Mette Nord](#)
[Arbeiderpartiet](#) [Partifinansiering](#)

Nettavisen vil gjerne ha flere friske meninger.

Sterke meninger? Trykk her

Til toppen

Tips oss

9000

9000 000 0000

Hjelpeside/redaktør

Gunnar Stavrum

Kontakt oss

Fagforbundet Litteratogram

Facebook

Abonnement

Personer og politikk

Åpenhetsloven

Annex 6

Valgkamp koster, men hvem betaler?

Kristin Clemet

Leder, Civita

Indirekte er vi alle med på å gi gaver til Arbeiderpartiet, skriver Kristin Clemet. Bildet er av statsminister Jonas Gahr Støre (Ap) på Oslo Arbeiderpartis valgkampfestival på Youngstorget i Oslo i april. *Foto: Annika Byrde, NTB*

Arbeiderpartiet er i en særstilling på grunn av bidragene fra LO.

Publisert: 16.07.2023 20:00

Nyhetsbrev: Alstadheims analyse

Ukentlig | For abonnenter

Et underholdende nyhetsbrev om norsk politikk.

Ifølge E24 brukte partiene over 100 millioner kroner på valgkampen i 2021.

De kommer til å bruke millioner av kroner også foran valget i høst.

Men hvor kommer pengene fra?

Partiene har i hovedsak tre inntektskilder.

Den desidert største inntektskilden er offentlig støtte.

I 2021 utgjorde den offentlige støtten nærmere 530 millioner kroner. Det tilsvarer 64 prosent av partienes inntekter.

Den andre inntektskilden er de inntektene som partiene selv frembringer. Det kan for eksempel være kontingenter fra medlemmer, renteinntekter, lotterier og utleie av lokaler.

Til sammen kom ca. 19 prosent, eller i overkant av 150 millioner kroner, fra partienes egne inntekter.

Den tredje posten er den vi hører mest om, nemlig bidrag eller gaver fra privatpersoner, bedrifter og organisasjoner. De sto for litt under 17 prosent av partienes inntekter i 2021.

Gaver blir viktigere

Mesteparten av den offentlige støtten fordeles ut fra partienes stemmeandel ved forrige valg.

Størrelsen på partienes egne inntekter og gavene fra andre er mer tilfeldig fordelt.

Det er Miljøpartiet De Grønne, Kristelig Folkeparti og Rødt som, relativt sett, er flinkest til å skaffe penger fra egen virksomhet. I absolutte tall er det Arbeiderpartiet og Høyre som skaffer mest.

Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne scorer høyt når det gjelder bidrag fra andre. Det skyldes blant annet at noen partier pålegger de folkevalgte å støtte sine egne partier økonomisk med en slags «partiskatt».

Partiene kan gjøre lite for å påvirke den offentlige støtten mellom valgene.

Nå er det gavene fra andre som avgjør om partiene rent økonomisk er konkurransedyktige før et valg.

Les også

Han er MDGs «rike onkel»: – Leder på pengedonasjon

Arbeiderpartiet er i en særstilling

Det er stor forskjell mellom de bidragene som gis til de partiene som i dag utgjør venstresiden (Rødt, Sosialistisk Venstreparti, Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne), og de som gis til høyresiden (Kristelig Folkeparti, Venstre, Høyre og Fremskrittspartiet).

Mens partiene på venstresiden fikk 72 millioner kroner i gaver i 2021, fikk partiene på høyresiden «bare» 35 millioner kroner.

Arbeiderpartiet er i en særstilling på grunn av bidragene fra Landsorganisasjonen i Norge (LO).

I 2021 fikk Ap 22 millioner kroner fra LO og nærmere syv millioner kroner fra Fagforbundet. Også andre partier på den rødgrønne siden får penger fra LO.

Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) og de andre arbeidsgiverorganisasjonene yter ingen slik støtte.

NHO, som tidligere ga støtte til borgerlige partier, besluttet i 2000 å trappe ned støtten, og den forsvant helt fra 2005.

Nå er det opp til enkeltbedrifter og privatpersoner å yte støtte til de borgerlige partiene, og det er det flere som gjør. Men de er ikke i nærheten av å støtte så mye som LO gjør.

Det er stor forskjell mellom de bidragene som gis til de partiene som i dag utgjør venstresiden, og de som gis til høyresiden.

Aftenposten

Glas tilgjenger

Det kan virke paradoksalt at LO yter stadig mer støtte til de partiene som tradisjonelt tilhører venstresiden, samtidig som LOs medlemmer i stadig mindre grad stemmer på disse partiene.

Det går litt opp og ned, men den lange trenden er tydelig. Mens over 70 prosent av LOs medlemmer stemte på Ap i 1965, var det under 38 prosent som gjorde det i 2017. Da stemte cirka 28 prosent på Høyre og Fremskrittspartiet, enda det var disse to partiene som satt i regjering.

At LO kan yte så mye støtte, skyldes også at LO, som er en organisasjon, kan gi av et ubeskattet overskudd, og at staten betaler en god del av støtten. Indirekte er vi alle med på å gi gaver til Ap, siden det gis fradrag i skatten for fagforeningskontingent.

Bedrifter og privatpersoner som yter støtte til partier, må gjøre det med midler som allerede er beskattet. Det gjelder også «Høyres rike onkler», som mediene er så opptatt av. Hadde det ikke vært for dem, hadde vi hatt et stort demokratisk problem.

Men dette er ikke de eneste forskjellene på Ap og de andre partiene.

LO driver valgkamp

LO og Ap er vevet inn i hverandre organisatorisk, og derfor driver LO valgkamp for Ap og den øvrige venstresiden. Og også i denne valgkampen brukes det store ressurser på arrangementer og reklame.

Fagforbundet figurerer for tiden på annonser og sosiale medier med en oppfordring om å stemme på venstresiden. Budskapet fremstår som lite etterrettelig, men det er en annen sak. Her brukes det uansett mye ressurser.

Indirekte er vi alle med på å gi gaver til Arbeiderpartiet.

Når LO deltar i valgkampen, er det ikke bare LOs egne ansatte som står på stand. Det finnes tusenvis av heltidstillitsvalgte i Norge som er frikjøpt av bedriften eller av kommune og stat. De er betalt av arbeidsgiver for å drive fagforeningsarbeid, men mange deltar nok også i valgkampen.

NHO og de andre arbeidsgiverorganisasjonene har ingen organisatoriske bånd til noe parti, og de driver ikke valgkamp for noen.

De tar stilling i enkeltsaker, og slik kan man av og til «regne ut» hvilket parti - eller regjeringsprogram som ligner mest. Men policy er å ikke spørre medlemmene hva de stemmer, og å forholde seg nøytrale til hvem som bør vinne valget.

Arbeidsgiverorganisasjonene har både ansatte og tillitsvalgte med bakgrunn fra partier på venstresiden. Da NHO sluttet med å gi partistøtte, var visepresidenten i organisasjonen en tidligere statssekretær og senere statsråd for Ap.

Noe lignende hadde antagelig vært helt utenkelig i LO.

Kan true partiets autonomi og partidemokratiet

I LO sier noen at de føler seg pålagt til å drive valgkamp for Ap, enda de er medlemmer av Høyre, bare fordi de er tillitsvalgte i LO.

Flertallet av organiserte arbeidstagere i Norge er organisert utenfor LO. De er i organisasjoner og forbund som er partipolitisk uavhengige, og som neppe yter økonomisk støtte til noen partier.

Likevel mener LO-leder Peggy Hessen Følsvik at «fagbevegelsen» må «gå samlet inn i valgkampen» og «sette alle krefter til» for å sørge for at venstresiden gjør et godt valg i høst. Hun utmerker seg også ved å delta i den politiske debatten med en sterkt ladet partipolitisk retorikk.

Målene med partifinansieringen er blant annet å unngå uheldige bindinger mellom givere og parti og å bidra til å sikre likeverdige vilkår i konkurransen om stemmer.

Det er hverken mystisk eller betenkelig at en privatperson, bedrift eller organisasjon som gir en gave til et parti, ønsker at partiet gjør det godt. Men hvis giveren stiller politiske betingelser for å gi en gave, og partiet er avhengig av giveren, kan dette true partiets autonomi og partidemokratiet.

Det er heller ikke merkelig eller galt at store partier har mer ressurser enn små partier. Men det er et tankekors at noen partier, i god tid før valget, nærmest automatisk får tilført store økonomiske bidrag, mens andre partier ikke aner hva de kan lykkes med å samle inn, før det nærmer seg valgdagen.

Det er forståelig at medier er opptatt av «Høyres rike onkler».

Men det er merkelig at de ikke også setter et mer kritisk søkelys på relasjonen mellom

Annex 7

Foreningens vedtekter

Oppdatert: 28.11.17

§ 1. NAVN OG FORMÅL

Fellesforbundet For Sjøfolk har som formål:

Å samle alle seilende, under en logo/fane. Det generelle organisasjonsarbeidet vil bestå i å gjøre hverdagen lettere, både sosialt og økonomisk, ved å i vareta medlemmenes interesser, og i fellesskap arbeide for en rettferdig behandling fra arbeidsgiver og myndigheter. FFFS vil fortsette sitt viktige arbeid for de, som var årsaken til at vi startet SOF, nemlig de seilende innen offshore. FFFS vil også i alt sitt arbeid fokusere, både nasjonalt og internasjonalt, på sikkerheten til sjøs, og arbeide for at denne blir stadig bedre. Foreningen skal være politisk uavhengig.

§ 2. FORENINGENS MEDLEMMER

Foreningens medlemmer kan bestå av alle som har sitt arbeid til sjøs. Æresmedlemmer kan opptas etter skriftlig forslag som må vedtas av 2/3 flertall av styret etter skriftlig avstemming. Forslaget fremlegges for landsmøtet, som avgjør forslaget ved simpelt flertall.

§ 3. SETE

Foreningens hovedkontor skal ligge i Bergen.

§ 4. INN OG UTMELDELSE

Alle som ønsker det og som arbeider til sjøs kan melde seg inn i FFFS. Skriftlig søknad sendes til foreningens hovedkontor. Medlems kontingenten fastsettes av styret. Utmeldelse skal skje skriftlig, og har virkning fra slutten av den kalender måned den ble mottatt.

Utmeldelse kan ikke aksepteres under en pågående konflikt eller en aksjon.

Medlemmer som oppfører seg på en slik måte at det er skadelig for foreningen, kan ekskluderes dersom: Det fremmes skriftlig begrunnelse om dette fra minst 10 medlemmer utenfor styret eller av ethvert styremedlem. Etter at styret har hørt vedkommendes forklaring, kan styret med 2/3 flertall ta en beslutning om eksklusjon.

§ 6. KONTINGENT

Kontingenten fastsettes av landsmøtet etter forslag fra styret. Kontingenten betales forskuddsvis med mindre trekkordning kommer til anvendelse. Kontingent som aktivt medlem, betales inntil man skriftlig har underrettet kontoret og dokumentert at man har sluttet i aktiv sjøtjeneste, eller har meldt seg ut av forbundet. Dersom et medlem tross oppfordring ikke har betalt kontingent i løpet av de siste 4 mnd. skal vedkommende anses som utmeldt.

§ 7. REDUSERT KONTINGENT

Redusert kontingent fastsettes av landsmøtet etter innstilling fra styre/medlemmer. Medlemmer av FFFS som har kommet i økonomisk uføre, som følge av nedsatt helse eller inntekt. Kan søke om redusert kontingent. Dette gjelder også for skoleelever og militære.

§ 8. Nytt medlem

Fullverdig medlem er man etter at første kontingent er betalt.

§ 9. STEMMERETT

Alle medlemmer har stemmerett i foreningens anliggender.

§ 10. LANDSMØTET

Landsmøtet er foreningen høyeste myndighet i alle saker som ikke er lagt til stemmeseddelen. Landsmøte avholdes annethvert år innen utgangen av November og innkalles med minst to måneders varsel.

Følgende saker skal behandles:

- Valg av dirigent og vise dirigent.
- Årsberetning og regnskap.
- Referat fra stemmeseddelens punkter.
- Valg av valgkomiteer
- Behandling av innkomne forslag.
- Eventuelt.

Alle medlemmer som i henhold til § 9 har stemmerett, har adgang til landsmøtet. Hvert medlem har en stemme og dersom ikke annet er bestemt i disse vedtekter, treffes avgjørelser med simpelt flertall. I tilfelle stemmelikhet har dirigenten dobbelt- stemme. Saker som er ført på stemmeseddelen blir ikke gjenstand for behandling på landsmøtet. Saker som skal behandles på landsmøtet må være innkommet kontoret innen 1 April Forslag som kommer inn etter 1 April Utsettes til neste landsmøte, med mindre styret bestemmer noe annet. Landsmøtet kan ikke treffe avgjørelse på andre saker enn de som er ført opp på dagsordenen. Landsmøtet er beslutningsdyktig med minst 10 fremmøtte stemmeberettigede medlemmer. Er ikke 10 medlemmer tilstede, innkalles det til nytt landsmøte, med en måneds varsel. De fremmøtte vil da være beslutnings dyktige uansett antall. Ekstraordinært landsmøte innkalles av styret eller på skriftlig begjæring av minst 30 medlemmer som grunngir ønsket. Ekstraordinært landsmøte innkalles hvis mulig med 30 dagers varsel. Andre saker kan da ikke behandles. Ekstraordinært landsmøte innkalles av styre eller på skriftlig begjæring av minst 30 medlemmer, som grunngir ønsket.

§ 11. STEMMESEDDelen

Minst 2 måneder før landsmøtet sendes samtlige medlemmer med stemmerett en stemmeseddel med angivelse av de saker som det skal stemmes over på denne måte.

Følgende saker skal alltid avgjøres ved stemmeseddelen:

- Valg av medlemmer til styret med varamann.
- Vedtektsendringer.
- Spørsmål om foreningens oppløsning.

For å delta i avstemningen må stemmeseddelen være innkommet minst en uke før landsmøtet åpnes. De innkomne stemmesedler registreres ved kontoret og telles opp av en av styret oppnevnt tellekomité. Sakene avgjøres med 2/3 flertall, hvor ikke annet er bestemt i disse vedtekter.

§ 12. STYRET

Foreningen skal ha et styre bestående av 5 Medlemmer. Medlemmene skal være et representativt utvalg fra alle departementer, valgt for 2 år av gangen, og 2 vara medlemmer valgt for 1 år av gangen, således at halvdelen av styremedlemmene og alle vara medlemmene fratrer hvert annet år. Representantene kan sitte så lenge medlemmene vil ha vedkommende i styret. For å oppnå beslutningsdyktig styre må minst 4 medlemmer/vara medlemmer være tilstede. Formann og kasserer velges på navn blant medlemmene i styret. Den avgående formann fungerer inntil ny

formann er valgt. Daglig leder eller hans stedfortreder deltar på styremøter, med/uten stemmerett. Styrets formann leder styremøtene, og har i tilfelle stemmelikhet den avgjørende stemme. Er formannen fraværende så fungerer viseformannen. Er også viseformannen fraværende, velger de fremmøtte styremedlemmer en setteformann. Medlemmer som har vært i land mer enn 4 år, kan ikke velges til styret. Unntatt fra denne bestemmelsen er medlemmer som driver arbeid for forbundet på kontoret, og vil da få dette likestilt med fartstid.

§ 13. STYRETS MANDAT

Styret leder alle foreningens anliggender i nøye overensstemmelse med vedtektene. Det forvalter foreningens midler og er ansvarlig for disse overfor medlemmene. Styremøte avholdes om mulig hver annen måned. Det føres alltid protokoll over styrets forhandlinger og avstemminger. Styrets formann representerer i samråd med daglig leder foreningen. Han kan handle på styrets vegne under eget ansvar i saker som ikke kan avvente styrets avgjørelse, men må da snarest forelegge saken for dette.

§ 14. VALG TIL STYRET

Landsmøte velger fem distriktsvise valgkomiteer, hver bestående av minst...medlemmer. Valgkomiteene skal foreslå Kandidater fra sitt distrikt.

Valgdistriktene skal være:

Distrikt 1: Telemark, vestfold, Østfold, Buskerud, Oppland, Oslo og Akershus fylker

Distrikt 2: Rogaland, Vest-Agder, og Aust-Agder fylker.

Distrikt 3: Sogn og Fjordane og Hordaland fylker

Distrikt 4: Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord Trøndelag fylker.

Distrikt 5: Nordland, Troms og Finnmark fylker.

§ 15 FORENINGENS DAGLIGE LEDER

Daglig leder er ansvarlig forretningsfører. Han utfører styrets beslutninger og fordeler arbeidet mellom foreningens funksjonærer. Han har den daglige forretningsmessige ledelse etter instruks fra styret. Daglig leder ansettes av styret, og avskjediges av landsmøtet etter forutgående innstilling fra minst 2/3 av styrets samtlige medlemmer.

§ 16. REGNSKAP

Foreningen skal ha autorisert regnskapsfører.

§ 17. FORENINGENS SIGNATUR

Foreningens signatur innehas av styrets formann/daglig leder og viseformann.

§ 18. KRETSE

Hvor 35 medlemmer forlanger det eller hvor styret finner det tilrådelig, kan kretser opprettes. Disse har selvbestemmelsesrett i alt som ikke strider

mot foreningens lover og styrets beslutninger. Kretsmedlemskap er frivillig.

§ 19. INHABILITET

Ingen må delta i avgjørelser i foreningens organer hvor vedkommende på grunn av tidligere engasjement eller personlige forhold ikke kan antas å være uhildet i den aktuelle sak. Det behandelende organ avgjør om nødvendig med endelig virkning om inhabilitet foreligger.

§ 20. ENDRING I VEDTEKTENE

Forslag til endringer i vedtektene skal fremsettes skriftlig overfor styret innen 1 april. Dersom styret anbefaler forslaget med 2/3 flertall, blir saken å føre på stemmeseddelen etter reglene i § 11. For vedtagelse kreves 2/3 flertall av de avgitte stemmer. Dersom styret finner at en vedtekts endring haster så meget at man ikke bør avvente den ordinære stemmeseddel, kan styret med 2/3 flertall beslutte at vedtektsendring avgjøres ved ekstraordinær stemmeseddel, som sendes ut med 3 måneders svarfrist. For vedtagelse kreves 2/3 flertall av de avgitte stemmer.

§ 21. FORENINGENS OPPLØSNING

Foreningen kan besluttet oppløst når: Formålet er falt bort eller ikke lar seg gjennomføre av saklige eller økonomiske grunner. Når de interesser foreningen representerer etter foreningens egen beslutning skal ivaretas av en annen organisasjon. Forslag til oppløsning av foreningen kan fremsettes av styret eller minst 35 av foreningens medlemmer. Forslaget behandles av styret hvor saken refereres og drøftes i første møte, og hvor beslutning treffes i det følgende møte, som avholdes senest 3 måneder etter det første. Dersom styret med 2/3 flertall anbefaler forslaget, blir saken behandlet etter § 20. I tilfelle oppløsning skal foreningens midler etter landsmøtets nærmere bestemmelse anvendes til beste for medlemmene.

FORBUNDETS NYE STYRE:

Harald J. Prytz

Formann

Thomas Hellevang

Viseformann

Arvid Kyrkjeøy

Kasserer

Bjarte Helland

Sekretær

Reidar Bale

Styremedlem

Øyvind Soldal

Varamann

Annex 8

TEMA

LO-ADVOKATENE

Kontakt oss

LO-advokatene

LO-advokatene fører saker for retten og rådgir LO og LOs medlemmer i juridiske spørsmål. På denne siden vil vi skrive om de sakene vi arbeider med og andre arbeidsrettslige spørsmål.

Fakta om LO-advokatene

Følg [LO-advokatenes gruppe på Facebook](#). Be om å bli medlem, og få informasjon om nye innlegg direkte i din egen FB-feed.

LOs juridiske avdeling er Norges største juridiske fagmiljø i arbeidsrett med 48 ansatte, hvorav 30 advokater som er spesialister i arbeidsrettslige spørsmål og konflikthåndtering. Avdelingen er prosesskontor for LOs forbund og tilbyr tjenester i alle saker som helt eller delvis har tilknytning til arbeidslivet, slik som individuelle og kollektive tvistesaker, pensjon, EU/EØS rett, trygd og erstatning, mv. Avdelingen tilbyr også rettslig bistand til medlemmer i LO som er selvstendig næringsdrivende, bl.a. innenfor kontrakts/avtalerett, selskapsrett, opphavsrett mv.

LO-advokatene fører saker for alle norske domstoler, EFTA-domstolen, Den Europeiske Menneskerettsdomstol og internasjonale klageorganer.

Kontakt

Atle Sønsteli Johansen
avdelingsleder og advokat

Telefon: +4791705439

E-post: Atle.Johansen@lo.no

Annex 9

International
Labour
Organization

► **International Labour Standards**

Department (NORMES)

T: +41 22 799 7122

E: libsynd@ilo.org

R: TUR 1-145

Mr Harald Prytz

Chairman

Norwegian Federation of Seafarers (FFFS)

Postal Box 2202 Brønndalen

NORVÈGE

Geneva, 29 April 2026

Dear Sir,

With reference to my communication dated 19 December 2025 acknowledging your complaint before the Governing Body's Committee on Freedom of Association against the Government of Norway, I would like to inform you that the Committee examined the admissibility of your complaint in light of the criteria set out in its [March 2021 \(paragraph 17\)](#) report (which include the time elapsed since the alleged matters occurred; the treatment and follow-up of the matter at national level (i.e. ongoing consideration by independent bodies); insufficient evidence or support of the freedom of association violation alleged and its consideration at international level or absence of a link to freedom of association or collective bargaining). On that basis, the Committee decided that it was not in a position to make relevant recommendations within the framework of its mandate and, therefore, would not examine the complaint.

Yours faithfully,

For the Director-General:

Tim De Meyer

Chief, Freedom of Association Branch
International Labour Standards Department